
Ispit iz fizike elementarnih čestica
12. srpnja 2008.

---

1. (7 bodova)

Razmotrite čeonu sudar elektrona i fotona, tzv. inverzno Comptonovo raspršenje. Laserski snop valne duljine $\lambda = 514 \text{ nm}$ čeonu se sudara s elektronima u prstenu HERA-e, energije $E = 27 \text{ GeV}$. Izračunajte maksimalnu energiju raspršenih fotona.

2. (18 bodova)

Razmotrite proces $e^-(p_1, s_1)e^+(p_2, s_2) \rightarrow e^-(p_3, s_3)e^+(p_4, s_4)$.

(a) Nacrtajte sve dijagrame koji doprinose ovom procesu u vodećem redu računa smetnje za QED. Korištenjem Feynmanovih pravila za QED napišite amplitudu za ovaj proces u vodećem redu.

(b) Izračunajte usrednjeni, nepolarizirani kvadrat invarijantne amplitude, $|\overline{\mathcal{M}}|^2$ za $\sqrt{s} \simeq 10 \text{ GeV}$. Izrazite rezultat pomoću Mandelstamovih varijabli $s = (p_1 + p_2)^2$, $t = (p_1 - p_3)^2$ i $u = (p_1 - p_4)^2$.

3. (7 bodova)

Pioni (π^+, π^0, π^-) i sigma barioni ($\Sigma^+, \Sigma^0, \Sigma^-$) predstavljaju triplete u izospinskom prostoru, dok nukleoni (p, n) i kaoni ($K^+, K^0, \bar{K}^0, K^-$) predstavljaju dublete. Uz pretpostavku invarijantnosti jake interakcije na rotacije u izospinskom prostoru, pronađite kroz koji izospinski kanal se mogu odvijati reakcije:

$$\begin{aligned} K^+ p &\rightarrow \Sigma^0 \pi^0 \\ K^- p &\rightarrow \Sigma^+ \pi^- \end{aligned}$$

Nađite omjer udarnih presjeka za ova dva procesa ako dominira jedan ili drugi kanal.

4. (17 bodova)

Razmotrite QCD raspršenje (jednoglonsku izmjenu) u kvarka i $\bar{d}$ antikvarka. Napišite inavrijantnu amplitudu. Usporedbom s QED raspršenjem u kvarka i $\bar{d}$ antikvarka nađite bojne faktore, te ih izračunajte za sljedeće konfiguracije boje:

- (a) plavi-antizeleni $\rightarrow$ plavi-antizeleni
- (b) *bojno singletno stanje* $\rightarrow$ *bojno singletno stanje*

Objasnite dobivene rezultate u smislu QCD kratkodosežnog potencijala.

5. (10 bodova) Navedeni su parovi raspada. Nacrtajte dijagram za svaki raspad i objasnite kvalitativno za svaki par zašto je jedan potisnut u odnosu na drugog.

- (a) $BR(B^0 \rightarrow D^- \pi^+) = 2.68 \times 10^{-3}$
 $BR(B^0 \rightarrow \bar{D}^0 \pi^0) = 2.61 \times 10^{-4}$
- (b) $\Gamma(D_s^+ \rightarrow \tau^+ \nu_\tau) = 8.42 \times 10^{-5} \text{ eV}$
 $\Gamma(D^+ \rightarrow \mu^+ \nu_\mu) = 2.78 \times 10^{-7} \text{ eV}$
- (c) $BR(K^+ \rightarrow \mu^+ \nu_\mu) = 63.44\%$
 $BR(K^+ \rightarrow e^+ \nu_e) = 1.55 \times 10^{-5}$

6. (26 bodova)

Snop mionskih antineutrina upada na mionsku metu. Neki od mogućih procesa su:

- (a) $\bar{\nu}_\mu + \mu^- \rightarrow \bar{\nu}_\mu + \mu^-$,
- (b) $\bar{\nu}_\mu + \mu^- \rightarrow \bar{q}_1 + q_2$,
- (c) $\bar{\nu}_\mu + \mu^- \rightarrow \bar{\nu}_\tau + \tau^-$.

- i. Nacrtajte sve dijagrame koji doprinose procesima (a), (b) i (c) u vodećem redu računa smetnje.
- ii. Za koje je parove okusa kvarka q_2 i antikvarka $\bar{q}_1$ proces (b) dozvoljen? Navedite redosljed $q\bar{q}$ parova koji će se najčešće producirati počevši od najvjerojatnijeg procesa. Pretpostavite da je raspoloživa energija puno veća od svih kvarkovskih masa.
- iii. Za proces (c) pretpostavite energiju ulaznih antineutrina $E_{\bar{\nu}_\mu} = 10 \text{ GeV}$. Napišite inavrijantnu amplitudu. Izračunajte usrednjeni, nepolarizirani, kvadrat inavrijantne amplitude, $|\overline{\mathcal{M}}|^2$ i izrazite preko Mandelstamovih varijabli. Objasnite amplitudu u granici $s \rightarrow \infty$. Objasnite dobivenu kutnu ovisnost pomoću kirlnih stanja koja sudjeluju u procesu.

Čestica	Kvarkovski sardžaj	J^P	Masa/MeV
B^0	bd	0^-	5279
D^-	$\bar{c}d$	0^-	1869
$\bar{D}^0$	$\bar{c}u$	0^-	1865
π^+	$u\bar{d}$	0^-	139.6
π^0	$(u\bar{u} - d\bar{d})$	0^-	135.0
D_S^+	$c\bar{s}$	0^-	1969
D^+	$c\bar{d}$	0^-	1869
K^+	$u\bar{s}$	0^-	493.7
W			80400
ν_e, ν_μ, ν_τ			$\simeq 0$
e, μ, τ			0.5, 106, 1777
u, d, s			$\sim 2 - 3, \sim 4 - 8, \sim 100$
c, b, t			1.5 GeV, 4.2 GeV, 171 GeV

$$V_{CKM} = \begin{pmatrix} 0.9738 & 0.2272 & 0.0039 \\ 0.2271 & 0.9730 & 0.0422 \\ 0.0081 & 0.0416 & 0.9991 \end{pmatrix}$$